

248

08.08.2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

04.12.2004 gün ve 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Aile
Tarih :	12 Ekim 2018
Esas No:	2/934

TBMM
GENEL EVRAK
08 Ağustos 2018
Tarih

TBMM
GENEL EVRAK
08 Ağustos 2018
No: 334394

EBYS'YE
AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere bir davaya bakma yetkisi Ceza Muhakemesi Kanununun 12. Maddesinde davanın suçun işlendiği yer mahkemesinde görüleceği şeklinde belirlenmiş olup ana kural budur. Ancak ceza yargılamalarına konu olayların niteliği itibarıyla güvenlik açısından başka yer mahkemesinde görülebilmesinin de yolu açılmıştır. Ancak Kanunun 19 uncu maddesinde düzenlenen bu husus, yetkili hakim veya mahkemenin hukukî veya fîlî sebeplerle görevini yerine getiremeyecek durumda bulunması ile kovuşturmanın, görevli ve yetkili olan mahkemenin bulunduğu yerde yapılmasının kamu güvenliği için tehlike oluşturmaları hallerine özgülenmiştir. Ne var ki kamu düzeni kriterinin uygulamada gerçek bir karşılığı da bulunmamaktadır. Nitekim sadece failin menfaati çerçevesinde failerin korunmasına yönelik alınan bu tedbirlerin kamu düzenini bilhassa olumsuz, mağdurun mağduriyetini derinleştirici bir biçimde etkilediğine ilişkin örnekler bu madde hükmünde yeni bir düzenlemeye gidilmesini gerekli kılmıştır.

Örnek olarak Görümlü Davası ve güvenlik güçlerinin işlediği suçlarla ilgili diğer davaların nakil edilmesi taleplerinde, yargılamanın görevli ve yetkili olan mahkemenin bulunduğu yerde yapılmasının kamu güvenliği için tehlike oluşturacağı gerekçe olarak ileri sürülmüştür. Uğur Kaymaz, Şerzan Kurt, Çaldıran İnfazları, Musa Çitil ve en son olarak da Ali İsmail Korkmaz davaları, bu gerekçe ile başka şehirlere nakledilen davalardan sadece birkaç tanesidir. Ancak örneklerin daha da çeşitlendirilerek değerlendirilmesinde tüm bu davaların nakil edildikleri yerlerin güvenliği sağlama amacına uygun yerler tercih edilmediği, aksine güvenlik kaygılarını daha da artıran yerler olduğu kanısı güçlenmektedir. Zira tüm yargılamalar esnasında taraflar arası ayrışmanın daha yoğun olduğu yargılama yerlerinde olayların daha da arttığı gözlemlenmektedir. Bu kırılmaları derinleştiren unsur ise yeni yargılama yeri olarak belirlenen illerin dava konusu ile zıt eğilimlerin belirgin olması hususudur. Örneğin milliyetçi eğilimlerin yoğun olduğu Kayseri iline Ali İsmail Korkmaz davasının nakli, Musa Çitil davasının yine milliyetçi eğilimlerin yoğun olduğu Çorum iline taşınması en bilinen olaylar arasındadır. Ahmet ve Uğur Kaymaz Davasında, davayı izlemek için Eskişehir'e giden yakınları ve sivil toplum örgütü temsilcileri, Ülkü Ocakları üyeleri tarafından saldırıya

uğramıştı. Bunun nedeni, nakil için seçilen şehirlerin genellikle sivil toplumun güçlü olmadığı ve milliyetçilik duygularının yoğun olduğu şehirler olmasıdır.

Üstelik tüm bu davanın nakline konu davaların ortak bir başka özelliği de faillerin her daim beraat ettiği yerler olmasıdır. Şöyle ki, Trabzon'a nakledilen Gazi Davası ve Afyon'a nakledilen Metin Göktepe Davasında, fail polisler hakkında çok az cezalar verilmiş, Eskişehir'e nakledilen Ahmet ve Uğur Kaymaz Davasında ise polisler, meşru müdafaa gerekçesiyle beraat ettirilmişti.

Açıkladığımız örnekler, bu madde hükmünün uygulamada olumsuz sonuçlara yol açtığını netleştirmektedir. Tek taraflı ve sadece faillerin menfaatleri çerçevesinde verilen bu kararlar AİHM kriterlerine ve adil yargılanma hakkına aykırılık teşkil etmektedir. Adil yargılanma hakkı savunmanın menfaatlerinin tanık ve mağdurların menfaatleri ile dengelenmesini şartların her iki taraf açısından da uygun olması koşulunu gözetir. Davanın nakledildiği hallerde davanın delillerinin fail lehine olacak bir biçimde toplanması da zorlaşmaktadır. Dava delillerinden olan keşif, tanıkların dinlenmesine yönelik işlemlerin zamanında yapılmasının önünde engel teşkil eden nakil hususu, ancak her iki tarafın da menfaatleri açısından açık, ciddi ve yakın bir tehlikenin varlığı koşuluna indirgenmeli, nakil koşulları zorlaştırılarak bu durumda oluşabilecek keyfiyetin önüne geçilmelidir. Bununla birlikte davanın nakli hususunda yetkili olan Adalet Bakanının yetkisi kaldırılması ve doğal hâkim ilkesi uyarınca tek yetkili yargılamayı yapan mahkeme olmalıdır. Zira adalet bakanı, yargılamanın bir unsuru olmadığı için davanın açık, ciddi ve yakın tehlike oluşturup olmayacağı hususunda kısıtlı bilgiye sahip olduğundan bu konuya dair takdir hakkının kaldırılması elzemdir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde-1: Yapılan düzenleme ile mahkemenin davanın nakline karar verme koşulları yeniden düzenlenmiş olup böylelikle davanın nakli mevzuunda keyfiyetin engellenmesi amaçlanmış, nakiller somut koşulların gerçekleşmesine bağlanmıştır. Böylelikle yargılamanın tarafları ile tarafların yakınlarının olası mağduriyetleri engellenmek istenmiştir. Keza bu hükmün gayesi de özü itibariyle yargılama taraflarını ve yakınlarını olası tehlikelerden korumaktır. Bir diğer değişiklik de yürütmeyi temsil eden Adalet Bakanının davanın naklini talep hakkı kaldırılmış ve yargı kararlarına siyasi iradenin yansıması engellenerek yargının bağımsız karar verme mekanizmalarının önü açılmıştır.

Madde-2: Kanunun yürürlük tarihini belirtmektedir.

Madde-3: Kanunun uygulanmasına dair hükümdür.

**CEZA MUHAKEMESİ KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

Madde-1:(1) 04.12.2004 gün ve 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 19 uncu maddesinin 2 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(2) “(2) *Kovuşturmanın görevli ve yetkili olan mahkemenin bulunduğu yerde yapılmasını yargılamanın tarafları veya yakınları açısından ağır, ciddi, yakın ve somut bir tehlike oluşturması halinde mahkeme tarafından davanın nakline karar verilir.*”

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.